

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 3. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3617/2022, ECLI:CZ:NS:2023:30.CDO.3617.2022.1

Číslo: 13/2024

Právní věta:

Není nedostatkem podmínky řízení, vystupuje-li podle ustanovení § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb. v témže řízení na každé straně sporu Česká republika jednající dvěma různými organizačními složkami státu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.03.2023

Spisová značka: 30 Cdo 3617/2022

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Organizační složka státu, Podmínky řízení, Stát, Účastníci řízení

Předpisy: § 21a odst. 1 o. s. ř.
§ 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb.
§ 90 o. s. ř.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 7. 2022, sp. zn. 13 Co 221/2022, a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se domáhá na žalované, za níž vystupuje Ministerstvo vnitra jako ústřední orgán státní správy ve věcech státního občanství, zaplacení shora uvedené částky jako náhrady škody, která jí měla vzniknout tím, že vydala pozemky v ceně žalované částky v restituci K. E. C., přičemž pro vydání pozemků bylo nezbytnou podmínkou rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy ze dne 6. 1. 1999, kterým bylo určeno, že J. C. byla v době své smrti státní občankou Československé republiky. K vydání uvedeného rozhodnutí v přenesené působnosti došlo trestným činem zaměstnankyň Magistrátu hlavního města Prahy.

2. Obvodní soud pro Prahu 7 jako soud prvního stupně rozsudkem ze dne 15. 3. 2022, č. j. 10 C

229/2021-50, zamítl žalobu (výrok I) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II).

3. Soud prvního stupně rozhodl ve věci samé, přičemž uplatněný nárok posoudil podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“). Uzavřel, že osvědčení o státním občanství České republiky, které bylo vydané v rozporu se zákonem, musí být zrušeno usnesením toho správního orgánu, který je vydal. Protože však rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy nebylo dosud zrušeno či změněno, chybí zákonný předpoklad pro vznik nároku na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím.

4. Městský soud v Praze jako soud odvolací napadeným usnesením zrušil rozsudek soudu prvního stupně a řízení zastavil (výrok I usnesení odvolacího soudu) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů (výrok II usnesení odvolacího soudu).

5. Odvolací soud dospěl k závěru, že je dán neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, spočívající v tom, že žalobkyně a žalovaná jsou jedna a táž osoba (stát). Taková procesní situace odporuje definici účastenství ve sporném řízení, kdy se z povahy věci musí jednat o odlišné osoby. Připomněl, že usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [33 Cdo 181/2011](#) nebylo přijato k publikaci ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek a Nejvyšší soud se s ním neztotožnil ani v rozhodnutí velkého senátu sp. zn. [31 Cdo 2764/2016](#).

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Usnesení odvolacího soudu v rozsahu výroku I napadla žalobkyně včasným dovoláním.

7. Přípustnost podaného dovolání spatřuje v tom, že usnesení odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, zda může jedna organizační složka státu žalovat jinou organizační složku státu v civilním řízení, přičemž tato otázka je dovolacím soudem rozhodována rozdílně. Dále namítá, že tato otázka nebyla dosud řešena za účinnosti zákona č. 118/2020 Sb.

8. Žalobkyně zdůrazňuje, že stran „pasivní procesní legitimace“ žalované vychází z principu tzv. dělené subjektivity ve smyslu § 6 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění účinném od 1. 4. 2020, který zejména s ohledem na odstavce 4 až 6 umožňuje, aby jedna organizační složka uplatnila nárok vůči jiné organizační složce prostřednictvím žaloby u civilního soudu. Právo žalobkyně na uplatnění již existujícího práva na náhradu škody nelze odmítnout ani s poukazem na § 19 odst. 1, 2 tohoto zákona, neboť žalobkyně se nijak nedomáhala právního jednání s žalovanou, navíc jde o dluh, nikoliv majetek. Rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [31 Cdo 2764/2016](#) směřoval k typově odlišnému případu, kdy po zaměstnanci byla požadována náhrada škody ve výši zaplacené pokuty; šlo tedy o nárok původně veřejnoprávní povahy. Závěr o procesní možnosti žalování organizační složky státu dovozuje žalobkyně z rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. [21 Cdo 3763/2020](#).

9. Žalobkyně navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a aby věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

10. Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

12. Dovolání bylo podáno včas a osobou k tomu oprávněnou, a to za splnění podmínky povinného zastoupení podle § 241 odst. 1 a 4 o. s. ř. Zároveň toto dovolání obsahuje všechny náležitosti vyžadované § 241a odst. 2 o. s. ř. Nejvyšší soud se proto dále zabýval jeho přípustností.

13. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

14. Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

15. Dovolání žalobkyně je přípustné pro řešení otázky, zda je v řízení o žalobě státu, za který vystupuje jedna organizační složka, na náhradu škody vůči státu, za který vystupuje jiná organizační složka, dán neodstranitelný nedostatek podmínky řízení, neboť tato otázka nebyla za účinnosti zákona č. 118/2020 Sb. v judikatuře odvolacího soudu dosud řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Dovolání je důvodné.

17. Způsobilost být účastníkem řízení má ten, kdo má právní osobnost; jinak jen ten, komu ji zákon přiznává (§ 19 o. s. ř.). Účastníky řízení jsou žalobce a žalovaný (§ 90 o. s. ř.).

18. Podle ustanovení § 21a o. s. ř. odst. 1 za stát před soudem vystupuje

a) Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových v případech stanovených podle zvláštního právního předpisu,

b) organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu v ostatních případech.

19. Podle dalších odstavců § 21a o. s. ř. vystupuje-li před soudem za stát Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových, jedná před soudem jménem státu zaměstnanec zařazený v Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, pověřený jeho generálním ředitelem (odst. 2). Vystupuje-li před soudem za stát organizační složka státu příslušná podle zvláštního právního předpisu, jedná před soudem jménem státu vedoucí organizační složky státu nebo jím pověřený zaměstnanec působící u této nebo jiné organizační složky státu (odst. 3). Ustanovení § 21 odst. 4 a 5 platí obdobně (odst. 4).

20. Podle § 6 OdpŠk ve věcech náhrady škody způsobené rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o regresních úhradách jedná jménem státu ministerstva a jiné ústřední správní úřady (dále jen „úřad“) (odst. 1). Úřad určený podle odstavců 1 až 6 jedná za stát jako organizační složka státu i v řízení před soudem, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak (odst. 7).

21. Institut organizační složky státu byl nejvýznamnější novinkou zavedenou do českého právního řádu od 1. 1. 2001 skupinou nových právních předpisů v čele se zákonem č. 219/2000 Sb.

Organizační složka státu se začala chápat „nikoli jako kvaziprávní subjekt s jakýmsi samostatnými oprávněními a povinnostmi, ale skutečně jako organizační (a zásadně též účetní) útvar svého (veřejnoprávního) druhu, který nemá vlastní majetková oprávnění a právní povinnosti, ale ‚pouze‘ je státu vykonává“ [viz HAVLAN, P. Stát jako subjekt vlastnického práva a jiných majetkových práv v nové právní úpravě (vybrané otázky I), Časopis pro právní vědu a praxi 2/2001]. Nové pojetí, opouštějící institut práva hospodaření státních organizací, vyšlo z charakteristiky státu jako právnické osoby, která vůči dalším osobám při výkonu svých majetkových práv vystupuje zásadně v rovném postavení, přičemž regulace jednání státu měla být zaměřena především interně, „uvnitř jeho vlastnické sféry“. Jednání a vystupování státu v právních vztazích se změnilo z nepřímého na přímé, které měli jménem státu fyzicky zajišťovat pod svou osobní odpovědností vybraní zaměstnanci působící v jednotlivých organizačních složkách. Značnému počtu dosavadních státních organizací byla odňata právní subjektivita a došlo k jejich transformaci na organizační složky státu jako jeho specifické organizační útvary (viz obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 219/2000 Sb., tisk 438, Poslanecká sněmovna, 3. volební období, dostupná na <http://psp.cz>). Doprovodnou novelou občanského soudního řádu (zákonem č. 220/2000 Sb.) byla upravena procesně právní stránka vystupování státu.

22. V tomto pojetí tedy zákon č. 219/2000 Sb. definuje, co je to organizační složka, jejímž prostřednictvím vykonává stát svá procesní práva a plní své procesní povinnosti, a současně stanoví, jaká organizační složka je složkou příslušnou (§ 9 a násl.). Kromě této obecné úpravy může být příslušnost organizační složky upravena i zvláštními právními předpisy (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 2009, sp. zn. [25 Cdo 1649/2007](#), uveřejněný pod č. 10/2010 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek); takovým zvláštním předpisem je také ustanovení § 6 OdpŠk.

23. Pro odpověď na nyní posuzovanou otázku procesního práva má význam koncept tzv. dělené právní subjektivity státu. K němu již Nejvyšší soud zaujal následující závěry.

24. V usnesení ze dne 28. 6. 2012, sp. zn. [33 Cdo 181/2011](#), se Nejvyšší soud zabýval otázkou, zda je dán neodstranitelný nedostatek podmínky v řízení, v němž stát vystupuje na straně žalující i žalované, ale za každou z procesních stran jedná jiná organizační složka státu. Jednalo se o spor mezi Ministerstvem obrany a Generálním ředitelstvím cel ze zápisu o výpůjčce nebytových prostor o úrok z prodlení v důsledku pozdní úhrady částky přeúčtované za úhradu energií a služeb „prvododavatelům“. Ve vztahu k otázce podmínky řízení Nejvyšší soud uzavřel, že „[k]onstrukce dělené subjektivity státu, výstižně charakterizované žalobkyní v dovolání, vylučuje, aby na stát bylo v právních vztazích týkajících se hospodaření (nakládání) s jeho majetkem prostřednictvím organizačních složek státu nahlíženo jako na kompaktní a vnitřně splývající celek. Se zřetelem k povaze právního vztahu mezi organizačními složkami je namísto uzavřít, že uvedeným nedostatkem řízení netrpí.“

25. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu však koncepci „dělené subjektivity státu“ odmítl v rozsudku ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. [31 Cdo 2764/2016](#), uveřejněném pod č. 126/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž se jednalo o posouzení otázky hmotného práva, zda mohla být zaměstnavateli (České republice – Ministerstvu obrany) způsobena zaměstnancem škoda tím, že v důsledku porušení pracovní povinnosti zaměstnance byla zaměstnavateli uložena Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže pokuta. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí uzavřel, že „[v]zhledem k tomu, že organizační složka státu není právnickou osobou (právnickou osobou je stát) a pouze za právnickou osobu (tj. za stát) jedná, není oprávněna jednat svým vlastním jménem, ale jménem státu, a práva a povinnosti z jednání organizační složky tak nabývá stát jako právnická osoba. Z uvedeného vyplývá, že účastníkem pracovněprávních vztahů je jako „nedělitelný subjekt“ stát; koncepci „dělené subjektivity státu“ nelze sdílet, neboť pro ni jednak chybí opora v zákoně, jednak nebere v úvahu, že organizační složky státu nevlastní a nemohou vlastnit majetek. I když organizační složky státu vykonávají za stát práva a povinnosti z

pracovněprávních vztahů, je tu rozhodující, že pouze obhospodařují majetek, který vlastní stát, a že proto v důsledku zaviněného porušení povinností při plnění pracovních úkolů zaměstnance nebo v přímé souvislosti s ním může vzniknout újma na majetku (zmenšení majetku nebo zmaření očekávatelného zvýšení majetku) pouze státu, a nikoliv organizační složce státu. Ke škodě, kterou by byl zaměstnanec povinen nahradit podle § 250 zák. práce, proto může dojít pouze u státu, jestliže nastalo zmenšení jeho majetku nebo jestliže u něj nedošlo ke zvýšení (rozmnožení) majetku, které bylo možné - nebýt škodné události - s ohledem na pravidelný běh věcí důvodně očekávat.“

26. Bez vztahu ke koncepci „dělené subjektivity státu“ lze ještě připomenout, že Nejvyšší soud v usnesení ze dne 30. 6. 2015, sp. zn. [30 Cdo 3737/2014](#), uveřejněném pod č. 40/2016 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, vyřešil procesní otázku vedlejšího účastenství tak, že „[s]tát může být vedlejším účastníkem na téže sporné straně, kde je účastníkem, za nějž vystupuje jiná organizační složka.“ Svůj závěr vystavěl (mimo jiné) na argumentaci, že „[z]ájem na výsledku řízení tudíž nemusí mít pouze stát jako takový, ale rovněž konkrétní organizační složka státu, byť tato z pohledu soukromoprávního není samostatným subjektem práva a ani v civilním řízení není nadána samostatnou procesní subjektivitou. Její zájem na výsledku řízení je však rovněž zájmem státu, za nějž má tato organizační složka v pozici vedlejšího účastníka v soudním řízení vystupovat. Stát může být vedlejším účastníkem na téže sporné straně, kde je účastníkem, za nějž vystupuje jiná organizační složka.“

27. Soudní judikatura dále dovodila, že v případě, kdy je proti státu uplatňován pouze jediný nárok, a to i v případě, že k jeho vzniku došlo v působnosti dvou nebo více organizačních složek státu, může za stát v řízení jednat jen jedna organizační složka státu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. [25 Cdo 3495/2012](#)). Pokud je však žalobou uplatňováno více samostatně vymezených nároků vůči státu najednou (objektivní kumulace nároků), účast více různých organizačních složek státu v řízení již vyloučena není, bude-li každá z těchto složek jednat ohledně toho nároku, jenž vznikl v jejím resortu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. [30 Cdo 968/2014](#), a ze dne 25. 6. 2014, sp. zn. [30 Cdo 493/2013](#), nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2577/2016](#), a ze dne 30. 1. 2019, sp. zn. [30 Cdo 665/2017](#)). I v takové situaci je žalovaným pouze jeden subjekt, a to Česká republika, za niž jedná ve vztahu k jednotlivým uplatněným nárokům více příslušných organizačních složek (srov. VOJTEK, P., BIČÁK, V. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017 s. 80-81, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2022, sp. zn. [30 Cdo 3136/2021](#), který již zohlednil zákon č. 118/2020 Sb.).

28. Dne 1. 4. 2020 nabyl účinnosti zákon č. 118/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. Novela doplňuje v § 6 zákona č. 219/2000 Sb. odstavce 2 až 6, které znějí:

(2) Právní osobnost a svéprávnost státu se pro účely jeho vystupování v právních vztazích s jinými osobami dělí mezi jednotlivé organizační složky, které jsou podle tohoto zákona anebo podle zvláštních právních předpisů věcně příslušné k zajišťování výkonu práv a plnění závazků státu v těchto právních vztazích a jsou účetními jednotkami.

(3) Organizační složky uvedené v odstavci 2 naplňují právní osobnost a svéprávnost státu v právních vztazích, které se jich týkají, samostatně a vzájemně nezávisle.

(4) Týká-li se právní vztah současně různých organizačních složek uvedených v odstavci 2, naplňuje každá z nich právní osobnost a svéprávnost státu v rozsahu, který odpovídá její příslušnosti.

(5) Odstavce 2 až 4 se použijí přiměřeně i na právní vztahy mezi organizačními složkami navzájem. Právní jednání organizačních složek se v těchto případech řídí ustanovením § 19 odst. 1.

(6) V řízení před soudy a jinými orgány vystupují organizační složky za stát jako jednotliví účastníci (pozn. zde je umístěn odkaz na poznámku pod čarou č. 96, jež zní: § 19 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů). Vystupuje-li v řízení před soudy a jinými orgány za stát v téže věci více organizačních složek, postupují v řízení samostatně, v souladu se svou procesní rolí a vzájemně nezávisle v rozsahu, který odpovídá jejich příslušnosti.

29. Nové ustanovení § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb. je svojí povahou ustanovením procesním, neboť upravuje procesní účastenství. Protože v procesním právu platí, že soud jedná podle procesní úpravy účinné v době jeho jednání, není-li stanoveno jinak (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2006, sp. zn. [I. ÚS 458/06](#)), není pochyb o tom, že toto ustanovení musí být aplikováno i při řešení otázky procesního práva v nyní posuzované věci. Jeho jazykový výklad je jednoznačný v tom směru, že umožňuje, aby v témže občanském soudním řízení vystupovaly za stát samostatně, v různých procesních rolích a vzájemně nezávisle různé organizační složky státu. Použití formulace, že organizační složky vystupují v řízení za stát, vede k závěru, že účastníkem řízení zůstává stát. Ohledně výrazu „samostatně“ použitého ve druhé větě je namísto závěr, že vyjadřuje postavení více organizačních složek vůči sobě navzájem, nikoliv snad to, že by stát a organizační složka měly být dvěma samostatnými, odlišnými subjekty.

30. Z hlediska systematického výkladu odstavce šestého lze připomenout, že předcházející odstavce dělí právní osobnost a svéprávnost státu mezi jednotlivé organizační složky, a to jak v právních vztazích s jinými osobami, tak i ve vztazích mezi organizačními složkami navzájem. Proto je logické, že i ve vztazích procesních musí být procesní subjektivita a procesní způsobilost státu rovněž dělená, a to i tam, kde organizační složky vystupují vůči sobě navzájem. Protože nebylo uvedenou novelou dotčeno ustanovení § 21a o. s. ř., lze uzavřít, že organizační složky vystupují v řízení stále za stát, jenž je účastníkem řízení.

31. Při výkladu historickém nelze při zjišťování úmyslu zákonodárce vycházet z původní důvodové zprávy (tisk 69, Poslanecká sněmovna, 8. volební období, dostupný na <http://psp.cz>), neboť přijatý zákon se od původního návrhu (skupiny poslanců) zcela odlišuje. Výsledná podoba vznikla na základě pozměňovacího návrhu obsaženého v usnesení garančního rozpočtového výboru č. 238. Ze záznamu o rozpravě o tomto pozměňovacím návrhu na schůzi Poslanecké sněmovny (viz stenozáznam z projednávání bodu 18. pořadu schůze dne 7. 11. 2019, dostupný <http://psp.cz>) lze seznat, že cíl zákonodárce primárně zůstal stejný („odpovědnost za škody na majetku státu, které jednotlivým organizačním složkám, respektive státu jako celku, vznikají uhrazením pokut za správní delikt“), ovšem pozměňovací návrh je (mimo jiné) výsledkem, „do kterého si Ministerstvo financí vtělilo i tu svoji koncepci dělené subjektivity státu“. Je tak mimo jiné zjevné, že postup zákonodárce byl reakcí na shora uvedený rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu, a že zákonodárce skutečně sledoval prosazení koncepce dělené subjektivity státu silou zákona (dále srov. např. UHRINOVÁ, A., KRÁLÍK, O. Odpovědnost zaměstnanců za škodu způsobenou organizační složce státu v kontextu novely zákona o majetku ČR, Právní rozhledy č. 8/2022).

32. Uvedené výklady zákona vedou k závěru, že nová právní úprava provedená zákonem č. 118/2020 Sb. nesledovala změnu koncepce založené zákonem č. 219/2000 Sb. a postavené na pojetí státu jako právnické osoby a organizačních složek jako jeho organizačních útvarů bez vlastní právní subjektivity (srov. § 3 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., podle kterého organizační složka není právnickou osobou. Tím není dotčena její působnost nebo výkon předmětu činnosti podle zvláštních právních předpisů a její jednání v těchto případech je jednáním státu.). V civilním řízení soudním

stále vystupuje příslušná organizační složka za stát, který je účastníkem řízení, a před soudem jedná jménem státu vedoucí organizační složky nebo jím pověřený zaměstnanec působící u této nebo jiné organizační složky státu. Nová právní úprava se nedotkla ani úpravy příslušnosti k hospodaření s určitým majetkem státu (srov. § 9 a násl. zákona č. 219/2000 Sb.). Nadále jsou tak použitelné závěry ustálené judikatury, podle nichž je soud povinen zjistit, která z organizačních složek je příslušná vystupovat za stát v konkrétním sporu nebo jiné právní věci, a tuto organizační složku přibere do řízení (pokud se ho již neúčastní). Rozhodnutí o tom se nevydává; závěr soudu se projeví v tom, že s určitou organizační složkou státu přestane jednat a začne jednat s jinou organizační složkou, která je příslušná za stát vystupovat. Otázka, která organizační složka státu má za něj s ohledem na obsah a povahu sporu nebo jiné právní věci vystupovat před soudem, není otázkou věcné legitimace (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 4. 2004, sp. zn. [33 Odo 67/2004](#), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. [30 Cdo 629/2005](#)).

33. Ostatně s ohledem na dále vyjádřenou pochybnost o tom, že by zmíněnou právní úpravou mohlo dojít k založení dělené subjektivity i v rovině hmotného práva, by připuštění varianty, podle které by nositelem práv a povinností v rovině hmotného práva byl nadále stát, ale procesní legitimace by byla svěřena organizační složce jako samostatnému subjektu od státu oddělenému, vedlo k odtržení procesní a věcné legitimace tak, že by účastníkem řízení byl ze zákona subjekt, kterému nesvědčí věcná legitimace a na druhou stranu subjekt, kterému věcná legitimace svědčí, by účastníkem řízení být nemohl. Taková situace by byla zjevným porušením práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, neboť by znemožnila proti státu uplatnit úspěšně jakékoli soukromoprávní nároky.

34. Nová právní úprava tedy zjevně zamýšlela dosažení takového stavu, aby tam, kde jde ve výsledku o vyvození odpovědnosti za škodu na majetku státu, mohly za stát vystupovat v témže řízení různé organizační složky státu. S účinností od 1. 4. 2020 tedy zákon pro tyto případy umožňuje, aby v témže řízení vystupovaly vzájemně samostatně dvě různé organizační složky státu (ale vždy za stát) i v procesních rolích žalobce a žalovaného.

35. Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že pravidlo zakotvené v § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb. je speciální právní úpravou ve vztahu k § 6 odst. 1 a 7 OdpŠk. Posledně uvedené ustanovení sice stanoví, který úřad jedná v řízení před soudem za stát na straně žalované z titulu odpovědnosti za újmu způsobenou při výkonu veřejné moci, ale již se nezabývá otázkou způsobu, jakým v řízení za stát jednotlivé organizační složky vystupují. Ten upravuje právě § 6 odst. 6 zákona č. 219/2000 Sb.

36. Nejvyšší soud proto z popsaných důvodů usnesení odvolacího soudu podle § 243e odst. 1 o. s. ř. včetně závislého výroku o nákladech řízení zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

37. Odvolací soud je nyní ve smyslu § 243g odst. 1 části první věty za středníkem o. s. ř., ve spojení s § 226 o. s. ř., vázán právním názorem dovolacího soudu, jenž byl v tomto usnesení vysloven.

38. Dovolací soud mohl posuzovat pouze otázku procesního práva, považuje za důležité *obiter dictum* týkající se závěrů shora uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. [31 Cdo 2764/2016](#). Ten totiž vychází jednak z absence zákonné úpravy dělené subjektivity státu, a jednak z toho, že organizační složky nevlastní a nemohou vlastnit majetek; ten vlastní pouze stát a pouze státu (nikoliv organizační složce) může vzniknout újma na majetku. Při řešení jiných právních případů shodujících se v podstatných znacích s tímto judikátem (jímž je společné zaplacení pokuty organizační složkou do státního rozpočtu) bude proto muset soud podat výklad, zda zákonem č. 118/2020 Sb. (který se mimo jiné nijak nedotkl § 8 zákona č. 219/2000 Sb.) byl překonán i koncept státu jako jediného vlastníka majetku. Pochybnosti o tom, že se tak stalo, jsou přitom již dnes vyjádřeny v odborné literatuře (srov. výše uvedený odkaz na článek autorů UHRINOVÁ, KRÁLÍK, nebo ŠTANCL, M. Nakládání s majetkem státu. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020, s. 146).